

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 18.

Lýsingarprísur fyri petittregul: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 1. mai 1934.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarnarstodum
og skrivstovum. Telf. 143.

8. árg.

Hvat skal gerast fyrri at fremja vinnulívið í Føroyum?

Hvar gongur leiðin?

Soleiðis verður spurt, og svarini eru ymis; men mest samla tey seg um tað eina: sjógvurin, sjóvinnan.

— Vit hava fyrr her í blaðnum rørt við tann spurning, um tað ikki er galið, at alt her hjá okkum í tí seinnu tíðini tykist at samla seg um hetta eina. Sjúlsagt er tað, at okkara fólk, nú tað vaks so nógv, í teim seinnu árum varð neyðskað til at leita sær eftir einum øðrum vinnuvegi enn jarðarbrúk.

Og nú er sjógvurin alt hjá Føroyingum; allir pengar, sum kunnu fást fatur í og meir afturat, verða settir í sjóvinnuna, og alt okkara fólk so at siga flýtur á sjónum. — Og tá er tað lívið, vit vinna á sjónum, ikki ódávist enn so, at yvir okkara land — og longur út — gongur eitt sorgarljóð um ta armóð, fiskiskapur okkara gevur sínum tenarum.

Skipsfiskiskapurin er, sum tað ljóðar frá, tann bera armóð: 700—800 upp til 1000 krónur fyri at slita mesta partin av árinum, tað hjóðast ivaleyst ongum øðrum enn Føroyingum, og ikki tykist, at nokur møgulegheit er at finna til at fáa meiri úrslit av fiskiskapinum fyri hin almenna fiskimannin.

Er nú eingin annar vegur at ganga, er okkara fólk, alt sum tað er, domt til hetta neyðarliga lonta slíflív á sjónum, er eingin vegur at finna út úr hesum armóðslívi? Føroyingar nevast sum bestu sjómenn og ídnastu fiskarar, og hvat fáa teir fyrri tað? Og so enn meira: Hesar neyðar fáu hundradir av krónum fara í húsagangsbúgvini hjá reidarunum, tí tað ikki hevur verið fiskimonnunum møgulegt at fáa tær í hendi — sum sigist frá aðrastaðni her í blaðnum.

Er eingin annar vegur at ganga, spyrja vit oll. Er einki annað at finna til ein part av okkara fólk, so ikki alt flýtur á sjónum og ongan annan vegg veit sær at vinna matin inn í munnin? Kann landið einki geva okkum, er her einki at gera, so nakað av fólkunum kann verða heima og ferri fara til sjós, og so aftur á tann hátt meiri kann verða í part til teir, sum sjógvinn driva.

Tað sýnir seg, at í teim bygdum, har fólkíð fest sum mest við at rokja jorðina, er eingin

neyð, einki arbeiðsloysi; men sjálvandi tað, har liva tey meiri á hin gamla føroyska háttin bæði til matna og klædna. — Var tað tí ikki vert, at Føroyingar fóru — sum vit hava skrivað um fyrr — aftur fyrri ein part at byggja teirra hjalli á landinum. Tað er so nógv dyrklendi — og hartil lagaligt — at fáa hjá okkum, at okkum lóvar bara at fáa skil á jarðavíður-skiftinum, og at hin danski staturin ger sína **simple plikt** móti fólkunum í einum av teim donsku amtunum, og veitir tann neyðturviliga stuðning til teir, sum taka eitt munagott jarðararbeiði uppá seg, teimum og komandi slektum at gagni — og ígjøgnum tað øllum landi okkara. —

Tað sigist altíð, at okkara jorð er korg og gevur lítið, og at veðurlag okkara er ólagaligt. Eingin jorð gevur, uttan hon verður arbeiðd, heldur ikki okkara jorð, og prógvað er tað, at jorð okkara **gevur**, um hon verður arbeiðd við dugnaðskapi. — Gras her hon, sum eingin onnur, eplir, rotur, og oll slog av teim urtum, sum nýtta verða í húshaldi. — Liggur jorðin væl fyrri sól og liggur lýtt, kunnu bæði jorð- og oll onnur ber trivast. — Okkara veðurlag er mangant ólagaligt, men tá ikki verri enn so, at alt hetta kann trivast — men eitt má til, dugnaðskapur og ídni. — Eisini kunneleiki í jarðarókt má mæðurin hava, sum skal fáa nakað úr síni jorð — men hvat gerst uttan kunneleika? (Meira).

Skúlavíðurskifti.

Oftani verður haft á málið, at skúlin er ein dyrur kleppur fyri kommununa. Tað kundi tí verið vert at kanna eitt sindur eftir, hvussu vorðið er aðrastaðni. Her skal tá bert verða tíkið til ein av teim skúlum á bygd í Danmark, har eg kenni meg kunnugan.

Í hesum kommunuskúla vóru væl fleiri børn enn í Havnar kommunuskúla, og foreldrin á teim børnum, id gingu í hesum skúla, vóru eins og her flest oll fólk við smáum innlokum. Tað hevði tí nógv at siga, at kommunan læt børnin fáa ymis skúlaamboð, skrivi-, lesi- og leksjubokur ókeypis. Nógv av okkum kenna, hvussu torført tað mangar er at fáa pening til allar tær dyru skúlabokur. — At einstok foreldur, id høvdu góð ráð, sjálvi keyptu bokur til børn síni skil bert nevast. Tá id børnin fóru út úr skúlanum með alla, máttu tey lata bokurnar aftur. Tær vóru so latnar til onnur børn. Av tí at tað var álágt børnunum at fara væl við, kundu nógv av bókunum nýtast

ast í fleiri ár. Útlogimar til viðlíkahald og til at keypa nýggjar bokur fyri kundu tí haldast innan fyrri eitt hampiligt mark.

Harumframtingu børnin skógvar at vera inni í ókeypis. Alt fyrri eitt børnin komu inn um skúlagáttina, fór hvør klassi á sítt stað, og har hevði hvørt barn sítt vissa pláss, sín vissa «bás», har tey lótu seg í inniskógvar og goymdu klæðini. Lærarin, id stóð hjá, fylgdi so sínum klassa inn í skúlastovuna, tí sjálvandi hevði hvør klassi sína stovu og hvørt barn sín vissa sess.

Allan veturiningu børn úr fátækum heimum doguðu fyrri einki. Býráðið læt pening til mat og malgerð, meðan tað vóru lærararnir id ansaðu eftir, at alt gekk hampiliga fyrri seg.

Eisiniingu børnin heitt bað um veturin. Hesar tímar fullu oftani aftaná skúlatíð, so lærarniringu eitt hóskandi viðurlag aftur fyrri at ansa eftir, ikki bert at børnin lótu seg úr og blivu vát, men eisini at tey ikki sluppu í aftur klæðini fyrr enn tey vóru rein.

Fyri tey børn, id høvdu gingið í 7. klassa eitt ár, men vóru óung, at sleppa úr skúlanum og fyrri tey, id hug høvdu at ganga eitt sindur longur, høvdu teir ein 8. kl. Har lærdu tey mest enskt, bókhaldari og tilfarir lærugreinin, id kundu koma teimum beinleiðis til gagns í teirra dagliga yrki.

Oll tey børn, id tungt høvdu við at læra ella lærdu seint, vóru sett í klassar fyrri seg sjálvan. Henda skipan gjordi tað, at tey duguligu børnin kundu koma skúlotari á leið, nú tey ikki vóru turnaði av hinum, og at tey, id tungt høvdu við at læra, kundu rokka hampiligt úrslit við at fara hólga fram. Hvat gagn ein slík skipan hevði fyrri allar partar er so greitt, at tað er óneyðugt hjá mer annað enn bert at peika á tað; men sjálvandi var kostnaðurin ikki lítill: fleiri lærarir og fleiri holi, umframt alt annað.

Gjetturarn lærdu vanligu kvinnutøting, men tað tyktist hent at tær eisini lærdu at gera mat. Mong fekk her ans fyrri at hugna um hús og heim seinri í lívinum.

Skúlahúsinu vóru so fullfíggið bæði innan og uttan sum á nakran hátt ynskilig fyrri at kunna geva børnunum eitt hugnaligt og gott stað at vera í. Nóg nógvvar skúlastovur, bæði stórar og ljósar, prýðdar á besta hátt, og til hvorja stovu høvdu oll neyðturvilig amboð. Har var eisini javnur og góður hili frá miðstöðubitarverkinum, og reint og nossligt var. Úti á tí stóru, ljósu og vælprýddu gong var tað ein fróði at ferðast. Vert er at leggja til merkis, at menn ikki himpraðust við, tá vælast skuldi um ella okjast, tí til børnin var ikki tað besta óvgott. At fimleikarhol og fundarholi fannst, er kanska óneyðugt at nevna.

Skúlagarðurin var bæði stórur og góður, og har vóru eisini tær sonendur hálvtækjur til børnin at kroka inni undir í

illevdi. Tað kann vera lagt aftrat, at skúlarúm var millum skúlagarðin hjá teim stóru børnunum og teim smáum.

Skúlin hevði ein høgligan og góðan leikvøll; hann var brúktur bæði til fótballt, aðrar hólleikir og vanligar barnaleikir. Bæði gentur og dreingir vardu um og fróddu seg yvir henda leikvøll, sum um tey høvdu átt hann sjálvi.

Einn kundi mangt annað verið vert at nevna, men her skal bert skoytast upp, at skúlin átti fullfíggið søvn til oll náttúrta, og bókasavnid var frálíkt. Har fannu lærararnir tær neyðturviligu hjálpiðokur, og harumframtingu teir tær bokur, teir skuldu brúka í skúlanum, ókeypis. Hetta var ein stórur lætti fyrri teir. Stutt sagt var einki spurt, tá id tað var til frama fyrri børnin, og eg tori at siga, at sjálvt um hesin skúli stóð frammalaga, var hann einki undantak. Høvði ikki okkurt av hesum kunnad komi okkara skúlin til góða?

Føroyskur lærari.

Anordning for Færøerne om Gifte og andre for Sundheden farlige Stoffer.

I Medfør af den Regeringen ved § 21 i Lov Nr. 34 af 28. Februar 1931 om Gifte og andre for Sundheden farlige Stoffer meddelte Bemyndigelse fastsættes, at Loven skal være gældende for Færøerne i følgende Affattelse:

I. Bestemmelser vedrørende Gifte.

§ 1.

Til Gifte henregnes i denne Anordnings §§ 2—11 de Stoffer, der er opført paa de Anordnings vedføjede Lister I og II, samt Forbindelser og Præparater af disse, der er i Besiddelse af Stoffs giftige Egenskaber.

Justitsministeren kan efter Indstilling fra Sundhedsstyrelsen foretage Ændringer i og Tilføjeser til de nævnte Lister.

Sprængstoffer berøres ikke af denne Anordnings Regler.

Det har sit Forblivende ved Reglerne i Lov Nr. 95 af 31. Marts 1930 om Fremstilling af og Handel med Opium m. m.

§ 2.

Berettigede til at fremstille Gifte er:

1. Apotekere.
2. Statens naturvidenskabelige, lægevidenskabelige og tekniske Laboratorier og Institutioner samt de af Staten autoriserede Laboratorier.

§ 3.

Berettigede til at indføre Gifte er:

1. Apotekere.
2. De i § 2, Nr. 2, nævnte Laboratorier og Institutioner.
3. Industridrivende (Fabrikanter og Haandværkere), der anvender Gifte i deres Næringsvirksomhed, dog kun til Brug i denne.

§ 4.

Gifte til teknisk Brug maa kun af Apotekere udleveres til Forbrugere, derunder til de i § 2, Nr. 2, nævnte Laboratorier og Institutioner.

Som Lægemiddel maa Gifte kun udleveres af Apotekere, af dispenserende og distribuerende Læger og Dyrklæger og af de i Henhold til Lov Nr. 40 af 25. Februar 1916 om Udovelse af Tandlægevirksomhed godkendte Tandlæger, alt i Overensstemmelse med de herom til enhver Tid gældende Bestemmelser.

§ 5.

Justitsministeren fastsætter nærmere Regler for Apotekernes Udlevering af Gifte i teknisk Brug.

§ 6.

Udlevering af Gifte til teknisk Brug til Forbrugere, derunder til de i § 2, Nr. 2, nævnte Laboratorier og Institutioner, maa kun finde Sted efter en dateret, egenhændig underskrevet Rekvizition paa en dertil bestemt, trykt Blanket, som indeholder Oplysning om Giftens Navn, Mængde og Anvendelse, Bekvæmtes Stilling og Adresse samt Erklæring om, at han vil opbevare Giften omhyggeligt og ikke overlade noget af den til andre.

Rekvizitionen skal af Politiet være forsynet med Paategning om, at der intet vides til Hindrer for, at den ekspederes. Saa-dan Paategning er dog unødvendig, naar Udlevering finder Sted til de i § 2, Nr. 2, nævnte Laboratorier og Institutioner. Justitsministeren kan bestemme, at Gift under visse Betingelser eller til visse Personer og Virksomheder kan udleveres uden Politipaategning paa Rekvizitionen.

Udlevering maa kun finde Sted til Personer, der er fyldt 18 Aar.

Den, der udleverer Gifte til Forbrugere, skal føre en autoriseret Giftbog, i hvilken det indføres, hvilken Gift der er udleveret, de udleverede Partiers Vægt eller Rumfang, samt til hvem og hvornaar Udleveringen har fundet Sted.

De nærmere Regler om Giftbogens Førelse og Opbevaring af Rekvizitionerne samt om Kontrollen hermed fastsættes af Justitsministeren.

§ 7.

Gifte til teknisk Brug maa til Forbrugere kun udleveres i hel og stærk Emballage, der er forsvaret til lukket eller tilproppet. Gifte maa aldrig udleveres i saadanne Flasker, Krukker eller Kar, der kan give Anledning til Forveksling af Indholdet med Nærings- eller Nydelsesmidler, saaledes navnlig ikke i Ol-, Mineralvands-, Mælke- eller Vinflasker, og maa heller ikke af handlende opbevares i saadanne Beholdere.

Lovrigt kan Justitsministeren udfærdige nærmere Regler angaaende Emballagens Forsyning med særlig Etiketti og Paaskrift og om dens Forsegling, Plombering eller Forsyning med Oblat.